

nummer 00
datum 4 december 2013
aan Commissie voor de milieueffectrapportage
van S. Zondervan Oranjewoud
kopie L. Runia Oranjewoud
E. de Groot Croonen
J. Janssen Gemeente Neerijnen
project PlanMER buitengebied Neerijnen
projectnummer 259350
betreft Haalbaarheid bestemmingsplan; bedrijfsuitbreiding veehouderijen

Aanleiding

Naar aanleiding van een vraag van de Commissie voor de milieueffectrapportage tijdens het locatiebezoek voor het bestemmingsplan en planMER buitengebied Neerijnen op 27 november 2013 wordt in deze memo ingegaan op de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan betreffende de uitbreidingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven, zonder toename van emissie van stikstof. Een toename van emissie zou kunnen leiden tot significant negatieve effecten op Natura 2000 gebieden. In deze memo wordt beschreven dat een bedrijfsuitbreiding van veehouderijen mogelijk is zonder toename van stikstofemissie.

Uitvoerbaarheid bestemmingsplan

Ten behoeve van vaststelling van het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Neerijnen dient de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan aangetoond te worden. Specifiek op het aspect stikstofdepositie (ammoniak) in relatie tot Natura 2000 gebieden is hieraan in het MER in het bijzonder aandacht besteed en zijn berekeningen uitgevoerd waaruit blijkt dat toename van emissie vanuit agrarische bedrijven in Neerijnen kan leiden tot negatieve effecten op Natura 2000 gebieden. In het bestemmingsplan is om die reden een regeling opgenomen die uitbreiding van grondgebonden en intensieve veehouderijen tot 2,0 respectievelijk 1,5 hectare alleen mogelijk maakt, indien dit op bedrijfsniveau niet leidt tot een toename van emissie - en daarmee depositie- van stikstof.

Vraag in het kader van de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan is of deze combinatie (wel bedrijfsuitbreiding, geen emissietoename) mogelijk is. In essentie komt deze vraag er op neer of bij de bestaande bedrijven nog ruimte bestaat om de emissies terug te dringen. De zo gewonnen 'emissieruimte' op bedrijfsniveau is dan beschikbaar voor uitbreiding. Voor de uitvoerbaarheid van deze regeling is daarnaast van belang dat de uitbreiding van bedrijven niet per definitie leidt tot meer dieren.

Opgave op bedrijfsniveau

Alle dieren moeten momenteel al gehuisvest zijn op huisvestingssystemen die voldoen aan de maximale emissiewaarde volgens het Besluit huisvesting; op basis van best beschikbare technieken (BBT). Dit zijn huisvestingssystemen die een ammoniakuitstoot per dierplaats veroorzaken die gelijk of lager is dan de in tabel 1 opgenomen waarden.

Tabel 1 Emissiewaarden conform Besluit huisvesting

Diercategorie	Emissiefactor BBT (kg NH ₃ /dierplaats/jaar)
Melk- en kalfkoeien	9,5
Biggenopfok (gespeende biggen)	0,23
Vleeskalveren tot 8 maanden	2,5
Kraamzeugen (incl. biggen tot spenen)	2,9
Guste en dragende zeugen	2,6
Vleesvarkens, opfokberen van ca. 25 kg tot 7 maanden, opfokzeugen van ca. 25 kg tot eerste dekking	1,4
opfokhennen en hanen van legrassen, jonger dan 18 weken	
- batterijhuisvesting	0,06
- nageschakelde techniek	0,010
legkippen en (groot-)ouderdieren van legrassen	
- batterijhuisvesting	0,013
- niet batterijhuisvesting	0,125
- nageschakelde techniek	0,015
ouderdieren van vleeskuikens	0,435
- nageschakelde techniek	0,015
vleeskuikens	0,045

De vraag over de haalbaarheid van het bestemmingsplan is hiermee of bovenop BBT nog maatregelen of technieken mogelijk zijn die bij de vergunningverlening voor bedrijfsuitbreiding voorgeschreven kunnen worden en waarmee voorkomen kan worden dat bedrijfsuitbreiding leidt tot emissietoename. Hierbij is saldering op bedrijfsniveau van belang. De toename van oppervlakte, en daarmee dieren en emissie dient gecompenseerd te worden door aanvullende emissie beperkende maatregelen voor het gehele bedrijf.

Ondanks dat BBT lijkt te suggereren dat er 'niets beter is', is dit niet het geval. Voor zeer grote bedrijven worden reeds >BBT en >>BBT voorgeschreven en toegepast op basis van de IPCC-richtlijn. Met de technieken voor >BBT en >>BBT, die ook op kleinere bedrijven toegepast kunnen worden, worden aanzienlijke aanvullende reducties van emissie gehaald ten opzichte van BBT.

Er zijn voor de afzonderlijke stalsystemen en diersoorten verschillende (algemeen geaccepteerde en zich in de praktijk bewezen) emissiereducerende technieken en stalsystemen beschikbaar die een lagere emissie veroorzaken dan de in tabel 1 opgenomen emissies indien gebruik gemaakt wordt van BBT. In tabel 2 zijn de emissiewaarden conform het Besluit huisvesting (zoals toegepast voor het buitengebied Neerijnen) en de te behalen emissiewaarden bij aanvullende maatregelen opgenomen, waarbij tevens is berekend hoeveel dieren er meer gehouden kunnen worden om binnen het zelfde 'emissieplafond' te blijven. De verhouding betreft de relatieve toename van het aantal te houden dieren per bedrijf (per diercategorie).

Tabel 2 Toename aantal dieren bij aanvullende maatregelen ten opzichte van Besluit huisvesting, zonder toename van stikstofemissie

Diercategorie	Realiseerbare emissiefactor (kg NH ₃ /dierplaats/jaar)	Emissiefactor BBT { NH ₃ /dierplaats/jaar)	Verhouding aantal extra te houden dieren op emissiearme huisvestingssystemen.
Melk- en kalfkoeien	6,5	9,5	1,45
Vleeskalveren tot 8 maanden	0,75	2,5	3,33
Biggenopfok (gespeende biggen)	0,11	0,23	2,1
Kraamzeugen (incl. biggen tot spenen)	1,25	2,9	2,3
Guste en dragende zeugen	0,42	2,6	6,2
Vleesvarkens, opfokberen van ca. 25 kg tot 7 maanden, opfokzeugen van ca. 25 kg tot eerste dekking	0,35	1,4	4,0
opfokhennen en hanen van legrassen, jonger dan 18 weken	0,006	0,06	10
legkippen en (groot-)ouderdieren van legrassen	0,012	0,125	10,4
ouderdieren van vleeskuikens	0,075	0,435	5,8
Vleeskuikens	0,021	0,045	2,1
nageschakelde techniek	0,001	0,015	PM

Deze reductie van de emissie per dierplaats die kan worden bereikt door het toepassen van aanvullende maatregelen (>>BBT) biedt de compensatieruimte voor de uitbreiding van de veehouderij. Op basis hiervan kunnen bijvoorbeeld melkveehouderijen (de meest relevant bron in de gemeente Neerijnen) die nu voldoen aan het besluit huisvesting, door toepassing van aanvullende maatregelen met 45% dieren groeien, zonder een toename van emissie. Bij gelijke veedichtheid zou dit ook leiden tot circa 45% toename van bebouwd oppervlak. Bij alle andere diercategorieën is de mogelijke toename van dieren nog groter.

Meer oppervlakte, niet altijd meer dieren

Opgemerkt wordt tevens dat een toename van bebouwing niet per definitie leidt tot meer dieren. Bijvoorbeeld ten behoeven van duurzame of diervriendelijkere stalsystemen met meer ruimte per dier kan het bedrijf worden uitgebreid, terwijl toch geen toename van dieren en emissie optreedt. Ook kunnen aanvullende (bij)gebouwen en bouwwerken voor onder andere opslag en nevenfuncties leiden tot een groter ruimtebeslag zonder dat dit leidt tot toename van dieren en / of emissie. Een uitbreiding van de agrarische bedrijven heeft hiermee geen één-op-één relatie met de uitbreiding van het aantal dieren. De haalbaarheid van het bestemmingsplan op grond van stikstofemissie is hiermee niet direct gerelateerd aan de oppervlakte die geboden wordt voor bedrijfsuitbreiding. Gevolg hiervan is bovendien dat het niet zinvol om uitspraken te doen over de uitbreidingsmogelijkheden van de individuele bedrijven; een bedrijf met relatief weinig uitbreidingsruimte op basis van emissie, kan deze ruimten wel nodig hebben voor bijvoorbeeld bouwwerken voor opslag. Kortom; ook zonder diertoeename is kan bedrijfsuitbreiding nodig en haalbaar zijn.

Resumé

Bij vergunningverlening van de bedrijfsuitbreiding kunnen ten opzichte van de bij Besluit huisvesting voorgeschreven maatregelen, technieken/stalsystemen voorgeschreven worden waarmee een toename van emissie van stikstof voorkomen wordt. De in het bestemmingsplan opgenomen regeling ter voorkoming van toename van stikstofemissie staat de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg. Door interne saldering kan bij bedrijfsuitbreiding de missietoename nul blijven, of zelfs een afname optreden. Er is dan geen toename van depositie. Dit kan vragen om technieken die verder gaan dan BBT.

Oftewel een standstill van de stikstofemissie betekent niet dat voor veehouderijen in Neerijnen geen ontwikkelingsruimte meer is. Door gebruik te maken van aanvullende ammoniakemissie reducerende stalsystemen of technieken ontstaat de mogelijkheid om, binnen het geldende emissieplafond meer dieren te kunnen houden. Zo is een toename van rundvee(-gerelateerd bouwoppervlak) van 45% mogelijk zonder emissietoename van het bedrijf, nog los van eventuele andere uitbreidingen op het bouwvlak die niet samen gaan met een toename van vee.